

PEYGAMBERİMİZ İMAN VE İSTİKAMET

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ

“Rabbimiz Allah’tır” deyip de dosdoğru çizgide yaşayanlar, işte onların üzerine melekler şu müjdeyle inerler: “Korkmayın, kederlenmeyin, size vaad olunan cennetle sevinin!” (Fussilet, 41/30)

عن سفيان بن عبد الله الثقفي: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْ لِي قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ قَالَ: قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِمَّ

Süfyan b. Abdullah es-Sekafi’den (r.a.); **“Ya Rasûlallah, bana İslam’ı öylesine tanıtt ki, onu bir daha senden başkasına sormaya ihtiyaç hissetmeyeyim », dedim. Rasulullah şöyle cevap verdi: “Allah’a inandım de, sonra da (da istikametten ayrılma) dosdoğru ol.”** (Müslim, el-Câmiu’s-Sahîh, İman, 62)

Değerli Müminler,

Yüce dinimiz İslam’ın en temel gayesi, erdemli birey, faziletli toplum ve huzurlu bir dünya inşa etmektir. Allah’ın vahiy ve peygamberler vasıtasıyla vazettiği bütün hükümler, gönderdiği bütün değerler, bu idealin gerçekleşmesine matuftur. Bu yolda olmanın en önemli göstergesi de iman ve istikamettir.

İMÂN

Dünyevi ve uhrevi boyutuyla hayatı anlamlandırma hususunda en büyük imkân olan İmân **“güven duygusu içinde tasdik etmek, inanmak”** demektir. “Sağlamlaştırmak, kesin karar vermek, tasdik etmek” mânasındaki akd kökünden türeyen i’tikâd da “iman” karşılığında kullanılır. Terim olarak iman genellikle **“Allah’tan alıp din adına tebliğ ettiği kesinlik kazanan hususlarda peygamberleri tasdik etmek ve onlara inanmak”** diye tanımlanır. Bu inanca sahip bulunan kimseye mü’min, inancının gereğini tam bir teslimiyetle yerine getiren kişiye de müslim/müslüman denir. (Temel İslam ansiklopedisi, İman Maddesi, 333-334)

İman, her türlü batıl düşünce ve anlayıştan kalbi arındırarak samimiyetle âlemlerin Rabbine bağlanmaktır. İman kalbe atfedilen bir eylem olmakla birlikte, cennet ehlini iman ve sâlih amel sahiplerinin teşkil edeceği belirtilerek imanla ilâhî emirlere uymak/istikamet sahibi olmak arasında sıkı bir ilişki bulunduğuna dikkat çekilir. (Ali ÇALIŞKAN Konya İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı, Peygamberimiz, İman ve İstikamet, Sunum Vaaz)

İSTİKAMET

İstikamet, Kur'an'ın en temel ilkelerinden biridir. Sözlükte doğruluk, dürüstlük, adalet, i'tidal, itaat, sadakat, dürüstçe yaşama, sebat ve kararlılık gibi anlamlar verilmektedir. **Genellikle dinî ve ahlaki hükümlere uygun bir hayat sürme, her hususta aşırılıktan uzak ve dengeli olma, yaratılanların haklarını gözetme ve Allah'a itaat edip Hz. Peygamber'in sünnetine uyma şeklinde açıklanmaktadır.** (Mustafa Çağrırcı-Süleyman Uludağ, "İstikamet", DİA (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 23/348)

Muhterem Müslümanlar,

İstikamet, doğru yaşam biçimini ve İslam'da kabul gören değerleri temsil eden bir anlama sahiptir. İman, ibadet, ahlaki değerler ve toplumsal davranışları daha iyi anlama hususunda bu kavramın merkezi bir önemi vardır. İstikamet, eğriliğin zıddı olarak da kullanılır. İstikamet, sadece doğru bir çizgide yürümeyi değil, aynı zamanda yanlışları düzeltmeyi de ifade eden bir anlama sahiptir.

İstikametın anlık değil, tüm hayatı kuşatan bir yapı arz etmesi gerekir. Kur'an'ın başlangıcında, Fatiha'da yer alan, her gün yaptığımız duamızda, **إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ** Rabbimizden istikamet üzere olmayı isteriz. Yaradan'a münacatta ilk sıra, müstakîm yola ulaşmaktır. Bir müminin namazda defalarca Allah'tan isteği, istikamet üzere bir yaşam sürmektir.

SİRÂT-I MÜSTAKÎM

Sırat-ı müstakîm ifadesi, sözlükte "yolcuların sürekli gidip geldikleri işlek yol; dosdoğru ve apaçık yol" anlamındaki sırat ile "doğru, düzgün, mu'tedil ve dengeli" manalarına gelen müstakîm kelimelerinden oluşan bir terkiptir. (Lisânü'l-Arab, "srt" ve "kvm" md.) Buna göre **sırat-ı müstakîm, "her türlü aşırılıktan uzak, dengeli, apaçık, dosdoğru ve hak yol"** anlamlarına gelmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de ayetlerde müstakîm kelimesiyle nitelenen yol, hayat tarzını simgelemektedir. Yüce Allah'ın Kur'an ile bize bildirdiği, Hz. Peygamber'in de bizzat kendi hayatında yaşayıp bizi davet ettiği hak ve hakikat yolu, ayet ve hadislerde sırat-ı müstakîm ifadesiyle anlatılmaktadır.

Sırat-ı müstakîm tabirinin tam olarak neyi ifade ettiğini en iyi şekilde Allah Rasûlü'nün (s.a.s.) anlatımından öğrenmekteyiz. Abdullah b. Mes'ud'un (r.a.) anlattığına göre Hz. Peygamber (s.a.s.) bir gün yere düz bir çizgi çizdi ve etrafında toplanan sahabeye şöyle dedi: "İşte bu Allah'ın (c.c.) dosdoğru yoludur." Sonra da bu

düz çizginin sağ ve sol taraflarına başka çizgiler çizerek, “Bunlarda diğer yollardır ki her birinin başında bir şeytan bulunmakta ve kendi yollarına çağırmaktadır.” dedi ve

هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“İşte bu, benim dosdoğru yolum. Artık ona uyun. Başka yollara uymayın. Yoksa o yollar sizi parça parça edip O’nun yolundan ayırır...” (En’am, 6/153) ayetini okudu. (Darimi, Mukaddime, 23)

Kur’an-ı Kerim’de sırat-ı müstakîm ifadesinin ilk olarak geçtiği yer Fatiha Suresinin şu ayetleridir:

(إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (٦) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (٧)

“Bizi dosdoğru yola; kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğrayanların ve sapıklarınkine değil.” (Fatiha Suresi 6-7) Burada sırat-ı müstakîm, kendilerine nimet verilenlerin yolu olarak nitelendirilmektedir. Kendilerine nimet verilenlerin kimler olduğunu da Yüce Rabbimiz insanlık tarihine atıf yaparak bizlere bildirmektedir:

(وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا (٦٩)

“Kim Allah’a ve peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle ve iyi kimselerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaşlardır.” (Nisa, 4/69.)

Kur’an’a göre sırat-ı müstakîm üzere olmak demek, Allah’a hakkıyla kulluk yapmak demektir.

٥١) (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (٥١) **Öyleyse ona hakkıyla kulluk edin. İşte bu, dosdoğru yoldur.”** (Âl-i İmran, 3/51)

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْهِمْ إِلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطْنٌ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (١٥١)

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلَفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (١٥٢)

“De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya iyilik edin. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; biz, sizin de onların da rızkını

veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunları Allah size emretti; umulur ki düşünüp anlarsınız. Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına, onun iyiliğine olmadıkça el sürmeyin. Ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız hakkında bile olsa, adaletli olun. Allah'a verdiğiniz sözü eksiksiz yerine getirin. İşte düşünüp öğüt alasınız diye Allah size bunları emretti.”

Rabbimizin, ‘Benim gösterdiğim dosdoğru yol işte budur; size düşen de bu yolda yürümektir.’ dediği bu dosdoğru yolun dinî ve ahlaki ilkelerini (yukarıda okuduğum) En’am, 151-152. şu şekilde sıralanmaktadır:

- ☐ Hiçbir şeyi Allah’a şirk koşturmak,
- ☐ Anne-babaya iyi davranmak,
- ☐ Fakirlik endişesiyle çocukları öldürmemek,
- ☐ Zina vb. çirkinlikleri açık ya da gizli işlemekten uzak durmak,
- ☐ Haksız yere bir cana kıymamak,
- ☐ Yetimin malını haksız yere yememek,
- ☐ Ölçü ve tartıda dürüst olmak,
- ☐ Yakın akrabaya karşı bile olsa adil olmak ve verilen sözde durmak.

Kısacası Allah'ın bütün emirlerine uyup yasaklarından sakınmak, sırat-ı müstakîm üzere olmanın ta kendisidir.

Kur'an'da, şeytanların insanları dosdoğru yoldan saptırmak için bizzat sırat-ı müstakîm üzerinde pusu kurup bekleyeceği ve dört bir yandan onlara saldıracağına dikkat çekilmektedir. قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ (١٦) (‘İblîs dedi ki: “Bundan böyle benim sapmama izin vermene karşılık, ant içerim ki, ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım.” (A'râf, 7/16)

Neticede sırat-ı müstakîm, sınırlarını bizzat Allah Teala'nın çizdiği dinin adı olan İSLAM'dır. Sırat-ı müstakîm, bütün peygamberlerin yürüdükleri ve insanları da kendileriyle birlikte yürümeye davet ettikleri yolun adıdır. Sırat-ı müstakîm, Rableri tarafından kendilerine nimet verilen kimselerin yoludur. Bu yol, özü sözü bir olan sıddıkların, hak ve hakikat uğruna hayatlarını ortaya koyan şehitlerin ve devamlı iyi işler yapan salihlerin yoludur. Sırat-ı müstakîm, kendisinde hiçbir hata ve yanlışın olmadığı, pürüzsüz ve dosdoğru

yoldur. Sırat-ı müstakîm, yolcusunu güvenli bir şekilde hak ve hakikate ulaştıran en kısa yolun adıdır. (Ali ÇALIŞKAN Konya İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı, Peygamberimiz, İman ve İstikamet, Sunum Vaaz)

İSTİKAMET ÖNDERİ HZ. PEYGAMBER'İN HAYAT İLKELERİ

Peygamberler insanlığın kurtuluşu için ideal örneklikler sunarlar.

(لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۖ (۲۱))

“İçinizden Allah’ın lutfuna ve âhiret gününe umut bağlayanlar, Allah’ı çokça ananlar için hiç şüphe yok ki, Resûlullah’ta güzel bir örneklik vardır.” (Ahzab, 33/21)

Hiz. Peygamber, Kuran-ı Kerim’in yaptığı tekliflerin -yani emir ve yasakların- tamamını hayatında yaşamış ve böylece bize istikamet örnekliliği yapmıştır. **Üsve-i hasene** bu demektir. Allah tarafından “**âlemlere rahmet**” ve üstün ahlakıyla insanlığa “**en güzel örnek**” olarak gönderilen Hiz. Peygamber (s.a.s.) de istikamet peygamberi ve rehberidir. Şüphesiz onun istikametinin kaynağı Allah’ın kitabı Kur’an-ı Kerim’dir. (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝٤) “**Şüphesiz ki sen yüce bir ahlak üzeresin.**” (Kalem, 68/4) ayeti Hiz. Aişe’nin “**Onun ahlakı Kur’an idi.**” (Müslim, Müsâfirîn, 139) sözü Hiz. Peygamber’in müstesna konumunu en güzel şekilde anlatmaktadır. Peygamber Efendimiz Kur’an’ın rehberliğinde istikametini belirlemiş, onu bizzat hayatına uygulayarak Müslümanlara, hatta bütün insanlığa istikamet örneği/rehberi olmuştur.

İslam’ın iki temel kaynağı olan Kur’an ve Sünnet, kıyamete kadar istikamet üzere kalmanın yol haritasını insanlara anlatır. Hiz. Peygamber, Veda Haccı’nda irad ettiği Veda Hutbesi’nde, “**Size iki şey bırakıyorum. Onlara sınıksız sarıldığınız müddetçe yolunuzu asla şaşırmazsınız. Bunlar, Allah’ın kitabı ve Peygamberinin sünnetidir.**” (Muvattâ, Kader, 3) buyurmuştur. İslam dairesine girişin anahtarı olan imandan sonra bu imanda sabit kalmak ve gerek ibadetlerde gerekse tutum ve davranışlarda gereğini yerine getirmek, kısacası istikamet üzere olmak İslam’ın özünü teşkil eder.

İstikamet sahibi olmak da, istikamet sahibi kalmak da kolay değildir. Dinlerini yollarını tahrip edenler gibi bazen ölçüler şaşabilir. Ölçülerin şaştığı anlarda Müslüman açısından yapılacak şey bellidir. İnanç, ibadet, muamelat, insani ilişkiler, varlıklarla ilişkileri hususunda kendi ölçülerimiz bir kenara bırakılıp Allah ve Rasûlü’nün bize hayat bahşeden ölçüleri esas alınmalıdır. Zira ölçü şaşarsa istikamet de kaybolur. İstikamet ise bir Müslüman için çok önemli bir duruştur. Bu nedenle Kur’an’da rabbimiz açıkça, فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ

۱۱۲) (مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) **“Öyleyse emrolunduğun gibi dosdoğru ol, hak ve adalet ölçülerini aşma...”** (Hud, 11/112.) buyuruyor.

Allah Resûlü (s.a.s.) bunun için, Hûd suresindeki فَاسْتَقِّمْ كَمَا أُمِرْتَ **“Emrolunduğun gibi istikamet üzere (dosdoğru) ol!”** ayet-i kerimesine işaret edip istikamet üzere kalmanın zorluğuna dikkat çekmiş, Hûd Suresi beni yaşlandırdı, (Tirmizî, Tefsiru Sûre, 56/6) buyurmuştur.

Hiz. Peygamber'in Kur'an'da ve sahih sünnette tasviri yapılan hayatı, bizim sırat-ı müstakîm üzere olmamızın ya da istikamet sahibi olmamızın/kalmamızın tek örneğidir. İstikamet rehberi olan Peygamber Efendimizin hayatında çok sayıda istikamet örneği görmek mümkündür. Bunlardan bir kısmı şöyle sıralanabilir:

Allah'a Kulluk Bilinci

Peygamber Efendimiz Allah'a ibadet etmekten büyük mutluluk duyar, İslamiyet'in temeli olan namaz, zekât, hac ve oruç gibi ibadetlere büyük önem verirdi. Farz namazlara ilaveten bazen yoruluncaya kadar nafîle namaz kıldığını olurdu. Gecenin bir kısmında uyur ve dinlenir, özellikle son üçte birinde uyanır ve bir miktar namaz kılardı. Farz olan ramazan orucu dışında da oruç tutardı. Ramazan ayının son on gününde mescidde itikâfa çekilerek bütün vaktini ibadetle geçirirdi. Eline geçen para veya malları iki üç günden fazla tutmaz ve ihtiyaç sahiplerine verirdi. Allah'ı her durumda anıp zikreden Peygamberimizin günlük dua ve zikirleri vardı. (Peygamberimiz, İman ve İstikamet, DİB Yayınları, 1. Baskı, Ağustos 2023, 37-38) İbadetleri ölçülüydü. Ashabına güçlerinin yettiği kadar ibadet yapmayı tavsiye ederdi. Allah katında en değerli ibadetin az da olsa devamlı yapılanı olduğunu söylerdi. (Peygamberimiz, İman ve İstikamet, 38)

İslam'ı Tebliğde Sebat ve Kararlılık

Peygamber Efendimiz, Allah'tan aldığı İslam'ı tebliğ vazifesini her türlü engellemelere ve zorluklara rağmen kararlı bir şekilde sürdürmüştü. İslam'a tepki gösteren putperest Kureyşliler, onu himaye eden amcası Ebû Tâlib'e başvurarak tehdit edici bir dille yeğenini vazgeçirmesini istediler. Durumun tehlikeli bir hâl aldığını gören Ebû Tâlib, Hiz. Peygamber'i yanına çağırarak kabilesine karşı çok zor durumda kaldığını söyledi ve davasından vazgeçmesini istedi. Peygamber Efendimiz amcasına şu cevabı verdi: **“Amcacığım! Bu işten vazgeçmem için güneşi sağ elime ayı da sol elime verseler hiçbir şey değişmez. Allah bu dini üstün kılincaya kadar veya ben ölünceye kadar bu davadan vazgeçmeyeceğim.”** (İbrahim Sarıçam, Hiz. Muhammed ve Evrensel Mesajı (Ankara: DİB Yayınları, 2007), 94-95)

Her Hususta İtidal ve Denge

Kur'an-ı Kerim'de yüce Allah Müslümanları “aşırılıklardan uzak mutedil, yani orta yolu tutan bir ümmet”(Bakara Süresinin 2/143) olarak vasıflandırmıştır. Peygamber Efendimiz de ifrat ve tefrite düşmeden her hususta dengeli davranmayı tavsiye etmiş ve kendi hayatında da örnek olmuştur. İbadet maksadıyla olsa bile kişinin ailesinin ve kendisinin haklarını göz ardı ederek normalin ötesinde bir tutum ve davranış sergilemesini doğru bulmamış, hatta bunu sünnetten yüz çevirmek olarak görmüştür. (Peygamberimiz, İman ve İstikamet, 40)

Peygamber Efendimizin (s.a.s.) farz ibadetlerinin yanında gece gündüz yaptığı nafile ibadetler hakkında bilgi edinen üç sahâbi, “Allah’a kulluk yolunda Peygamber nerede, biz neredeyiz? Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladığı hâlde böyle ibadet ediyorsa bizim hâlimiz ne olacak?” diyerek yaptıkları ibadetleri azımsamış ve şöyle bir karar vermişlerdi. Biri “Ben bütün gece uyumadan namaz kılacağım.”, diğeri “Ben her gün oruç tutacağım.”, üçüncüsü de “Ben ömür boyu evlenmeyeceğim, hanımlardan ayrı kalacağım.” diye söz verdiler. Peygamber Efendimizin bundan haberi olunca onları yanına çağırdı ve “Şöyle şöyle söyleyen sizler misiniz? Allah’a yemin ederim ki, ben sizin Allah’tan en çok korkanınız ve en çok sakınanınızım. Bununla beraber ben bazen oruç tutarım, bazen oruç tutmam. (Gecenin bir kısmında) nafile namaz kılar, (bir kısmındaysa) uyurum. Ben, kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, o benden değildir.” (Buhârî, Nikâh, 1.)

Doğruluk ve Güvenilirlik

Peygamber Efendimizin en dikkat çekici ve en önemli özelliklerinden biri doğru ve güvenilir bir insan oluşudur. Peygamber Efendimiz, vahiy gelmeden önce kırk yıllık hayatını geçirdiği putperest cahiliye toplumunda güvenilir bir insan olarak dikkat çekmiş, bu sebeple **Muhammedü’l-Emîn** veya sadece **el-Emîn** adıyla anılmıştır. Şüphesiz doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik onun bütün hayatını kapsayan en temel vasfıdır. Yani o, peygamberliğinden önce el-Emîn olduğu gibi peygamberlik döneminde de el-Emîn’di. Peygamber Efendimizin doğruluk ve dürüstlüğünü düşmanları bile kabul etmiştir. (Peygamberimiz, İman ve İstikamet, 41-43; Ali ÇALIŞKAN Konya İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı, Peygamberimiz, İman ve İstikamet, Sunum Vaaz)

Hz. Peygamber yalan konuşmayı, sözünden dönmeyi ve emanete hıyaneti münafıklık alameti olarak saymıştır. (Müslim, İmân, 62) Süfyan b. Abdullah es-Sekafi Peygamber Efendimizin yanına gelip;

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْ لِي قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ قَالَ: (قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِمَّ)

“Ya Rasûlallah, bana İslam’ı öylesine tanıtt ki, onu bir daha senden başkasına sormaya ihtiyaç hissetmeyeyim », dedim. Rasulullah şöyle cevap verdi: “Allah’a inandım de, sonra da (da istikametten ayrılma,yani dosdoğru ol.” (Müslim, el-Câmiu’s-sahîh, İman, 62.)

Peygamber Efendimizin hayat ilkelerinden bazılarını da şu şekilde maddeleştirebiliriz:

- İnsani İlişkileri Peygamber Efendimiz insan ilişkilerinde de nezaketi, alçakgönüllülüğü, cömertliği, duyarlılığı, güvenilirliği, şefkat ve merhameti ile dikkat çekmektedir.
- Her şeyden önce o, iyi bir aile reisi, iyi bir eş, iyi bir baba ve iyi bir dede idi.
- Peygamber Efendimiz akrabalık bağlarına önem verirdi.
- Peygamber Efendimiz komşuya iyilik ve ikramlarda bulunmaya teşvik etmiştir.
- Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz etrafımızla ilişkilerimizde şefkat ve merhameti temel bir prensip olarak merkeze yerleştirmiştir. O, sadece insanlara değil hayvanlara da şefkat ve merhametle yaklaşmıştır. Yolda giderken susamış bir köpeğe su veren günahkâr bir kişinin Allah tarafından bağışlandığını belirtirken bir kediyi aç bırakarak ölümüne sebep olan kişinin de cehennemlik olduğunu ifade etmiştir.
- Peygamber Efendimiz çevreye karşı da duyarlı olmuştur. Çevrenin yeşillendirilmesi ve ağaçlandırılmasını, kuru ve çorak bir araziye işe yarar hâle getirmeyi, su kuyularının açılmasını teşvik etmiş, suların kirletilmesini, bir nehirden abdest alınıyor olsa bile suyun israf edilmemesini istemiştir. (Ali ÇALIŞKAN, Konya İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı, Peygamberimiz, İman ve İstikamet, Sunum Vaaz)

İstikamet üzere olmak, her türlü aşırılıktan uzak, dengeli, kararlı ve hak yol üzere istikrarlı bir hayat yaşamanın adıdır. Ve sonu cennet olan bir yoldur! Bize istikamet ve hidayet yollarını gösteren YÜCE RABBİMİZ şöyle buyuruyor:

(إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ (۳۰)

“Rabbimiz Allah’tır” deyip sonra da istikamet üzere olan, Allah’a itaatten hiç şaşmayan kimseler geleceklerinden korku duymaz ve geride bıraktıklarına da üzülmazler. Yalnızca bunlar melekler tarafından cennetle müjdelendir ve onların dostu olabilirler.” (Fussilet, 41/30)